

**Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра української літератури**

УКРАЇНСЬКА КАЗКА В КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОМУ ОСВІТЛЕННІ

**СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
підготовки бакалавра
денної форми навчання**

**Луцьк
2022**

Силабус вибіркового освітнього компонента «Українська казка в культурно-історичному освітленні» підготовки бакалавра денної форми навчання. 7 с.

Розробник Давидюк В.Ф. доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри української літератури.

Протокол № 1 від 29 серпня 2022 року.

Завідувач кафедри

доц. Яручик В. П.

Опис освітнього компонента

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна / заочна форма навчання	бакалавр	Нормативна / Вибіркова
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання <u> 2 </u>
		Семестр <u> 4 </u> -ий <u> </u>
		Лекції 10 <u> </u> год.
ІНДЗ: €		Практичні (семінарські) <u> 20 </u> год. Лабораторні <u> </u> год. Індивідуальні <u> </u> год.
		Самостійна робота 86 <u> </u> год.
		Консультації <u> 10 </u> год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

2. Інформація про надавача освітніх послуг

Прізвище, ім'я та по батькові **Давидюк Віктор Феодосійович**

Науковий ступінь **доктор філологічних наук**

Вчене звання **професор**

Посада **професор кафедри української літератури**

Контактна інформація **0955220036 davidiyk.viktor@vnu.edu.ua**

Дні занять <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi> ПС-Розклад v.3.8.2

3. АНОТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Силабус вибіркового освітнього компонента «Українська казка в культурно-історичному освітленні» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 03 – гуманітарні науки, спеціальності 035 – філологія «Українська мова та література».

Курс спрямований для поглиблення здобувачами освіти знань про давні ритуали і звичаї наших далеких предків, які існували в різні історичні епохи, які знайшли своє відображення в казкових сюжетах. Початкові відомості з цієї сфери здобувачі освіти отримали в процесі вивчення теми «Казка» в процесі освоєння освітнього компонента «Український фольклор».

Народна казка як один із найдавніших видів словесного мистецтва пройшла довгий шлях еволюції та адаптації до нових соціально побутових умов. Кожний із цих етапів має виразні цивілізаційні та етнографічно-історичні маркери. Знання з етноісторії дозволяють осмислити глибше суть казкових сюжетів та відшукати в них цікаві факти давнього побуту населення, в т.ч. й питомо національні риси.

Мета полягає в детальному ознайомленні з казковими сюжетами та знаходженні в них закономірностей розвитку наративу, побудованого на міфо-ритуальній практиці

Завдання освітнього компонента сформувані в здобувачів освіти альтернативне нелітературоцентричне бачення казкових сюжетів як нарацій, що відбивають світогляд

давніх поколінь та переконання в необхідності внесення змін евристичного плану в шкільну програму..

Компетентності

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 5. Здатність до особистісного та професійного самовизначення, самоствердження, самореалізації впродовж життя, до творчого пошуку, презентації результатів власної професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності, досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної галузі; цінувати багатоманітність у суспільстві.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії, її реалізації в професійній діяльності

Фахові компетентності (ФК)

ФК 5. Здатність критично осмислювати надбання й новітні досягнення філології, педагогічної науки, методики навчання мови та літератури, здійснювати їх структурування та інтеграцію під час виконання професійних завдань з урахуванням класичних і новітніх методологічних та методичних принципів, вимог Нової української школи; формувати в учнів предметні компетентності з української та польської / англійської мов.

ФК 6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук інформації з метою використання в професійній діяльності, критично її оцінювати, використовувати цифрові технології в освітньому процесі; формувати в учнів позитивне ставлення до відповідального використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій.\

ФК 8. Здатність використовувати сучасні наукові досягнення, освітні інновації під час викладання мов та літератур у загальноосвітніх навчальних закладах; обмінюватися досвідом професійної діяльності; до моніторингу педагогічної діяльності, визначення умов і ресурсів професійного розвитку впродовж життя.

ФК 13. Здатність використовувати теоретичні підходи, дослідницькі парадигми та концепції в галузі лінгвістики, літературознавства та культурології в типових професійних ситуаціях; здійснювати лінгвістичні та літературознавчі дослідження; бути активним і компетентним учасником усної та писемної наукової комунікації в професійній сфері; керувати дослідницькою діяльністю учнів.

ФК 16. Здатність усвідомлювати культурне різноманіття, відповідальність за збереження культурної та мовної спадщини.

На вивчення освітнього компонента відводиться 150 год/5 кредитів

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Історичні функції фантастичного наративу		2	2	6	2	12
Тема 2. Кумулятивні сюжети та їхні функції		2	2	6	2	12
Тема 3. Ініціаційні сюжети та їхні функції		2	2	6	2	12
Тема 4. Пубертаційні сюжети та		2		8	2	12

їхні функції						
Тема 5. Соціально-побутові сюжети та їхні функції		2	2	6	2	12
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд надавача освітніх послуг, кафедри)						60 балів

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

1	Населення Полісся в мезоліті. Доісторичне поле української казки.	4
2	Мезолітичні маркери мисливської казки. Способи та засоби полювання у мисливських казках. Матрілокальна сім'я. Проміскуїтет.	4
3	Господарський лад скотарських казок. Парний шлюб.	4
4	Мисливські й рільницькі спільноти в сюжетах рільницьких казок. Чоловіча ініціація. Господарські побутові характеристики	4
5	Пубертація в рільницьких казках. Матеріальна культура . Екзотичний світ.	4
6	Маркери суспільно-побутової казки. Патрилокальний парний шлюб. Жіноча ініціація.	4
7	Суспільні інституції української суспільно-побутової казки	4
8	Національна специфіка української народної казки	4
9	Ментальні особливості української казки	4
10	Історизм української казки в наукових студіях	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи здобувачів освіти

1	Опрацювати сюжети мисливських казок «Лисичка-сестричка і Вовчик-панібратик», «Довгомудик», «Звірі в ямі», «Рукавичка»	
2	Прочитати статтю В.Давидюка «Доісторичне поле української казки»	
3	Опрацювати сюжети скотарських казок «Коза дереза», «Коза і семеро козенят», «Солом'яний бичок», «Цап та Баран»	
4	Опрацювати сюжети рільничих казок «Голопуз», «Пр Гриця і змію», «Трьомсинборис», «Стрілець» «Казка про Івана Голика і його брата», «Чарівний перстень», «Іван Богданець», «Яйце-райце», «Юрза-Мурза і стрілець-молодець», «Про мужицького сина», «Красносвіт», «Летючий корабель».	
5	Прочитати монографію Л.Дунаєвської «Українська народна казка»	

	Прочитати «Вступ» у навчальному посібнику В. Давидюка «Українська казка в культурно-історичному освітленні»	
6	Прочитати розділ «Міфологія кумулятивного сюжету та її синхронотипи» в навчальному посібнику В. Давидюка «Українська казка в культурно-історичному освітленні»	
7	Прочитати розділ «Міфологія ініціативних сюжетів в синхронічно-хронологічному аспекті» в навчальному посібнику В. Давидюка «Українська казка в культурно-історичному освітленні»	
8	Прочитати розділ «Міфологія пубертаційних сюжетів» в навчальному посібнику В. Давидюка «Українська казка в культурно-історичному освітленні»	

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати реферат на одну з тем:

1. Чому в казках нема вола
2. У чому захована невразливість Колбка
3. Для чого 7 персонажів мисливській казці
4. Доброчинці і злотворці українських казок та їхня сюжетна роль.
5. Казка в шкільній програмі.
6. Можливості корекції вивчення казок у шкільній програмі.
7. Етноісторичні прототипи казки «Юрза-Мурза і стрілець-молодець».
8. Крайсвіт українських казок

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Програма підготовки до підсумкового контролю

Результат заліку визначається сумою балів набраних на лекціях-семінарах та практичних заняттях. Пропущені заняття та додаткові бали можуть бути надолужені написанням рефератів із запропонованих тем (до 10 балів кожний)

9. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика надвача освітніх послуг щодо здобувача освіти. За умови поважної причини відсутності на практичних заняттях чи модульній контрольній здобувач освіти має право скласти відповідні теми практичних занять чи модульну контрольну роботу.

Політика щодо академічної доброчесності. Робота з художніми творами, пошуковий характер завдань, зокрема синтетичного типу унеможливають використання готового матеріалу. Модульні та інші види робіт перевіряються з урахуванням політики академічної доброчесності.

Політика щодо крайняків (дедлайнів) та перескладання. Пропущені з поважних причин заняття чи модульні контрольні здобувач освіти має право скласти впродовж двох тижнів після повернення до навчання. Останній тиждень семестру – корекційний.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всівидинавчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Балущок В. Обрядові ініціації українців та давніх слов'ян. Львів – Нью-Йорк, 1998. 216 с.
2. Березовський В. Українські народні казки про тварин // Казки про тварин. К.: Наук. думка, 1979.
3. Бріцина О. Соціально-побутова казка. К.
4. Давидюк В. А хто-хто в “Рукавичці” живе? Історична атрибутика кумулятивної казки // Давидюк В. Крокове колесо. К.: Наук. думка, 2002. С
5. Давидюк В. Доісторичне поле української казки // Давидюк В. Концепції і рецепції. – Луцьк: Твердиня, 2007. С. 4- 44
6. Давидюк В.Ф. Первісна міфологія українського фольклору. Видання третє, доповнене й перероблене. Луцьк, 2007. 324 с.
7. Давидюк В. Походження українського фольклору. Конспект лекцій. Луцьк: Вежа, 2006. 120 с..
8. Давидюк В. Чи казка справді небиліця. Луцьк: Інститут культурної антропології. 2005. 190 с.
9. Дунаєвська Л. Українська народна казка . К.: Вища школа, 1987. 127 с.
10. Павленко Ю. Передісторія давніх русів у світовому контексті. К.: Фенікс, 1994. 414 с.
11. Паїк В. Корінь безсмертної України. Львів: Червона калина, 1995. 238 с.
12. Петров В. Походження українського народу. К.,1994.
13. Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. К. 2001.
14. Соціально-побутова казка. К.: Дніпро, 1987. 382 с.
15. Франко І. Національний колорит у казках Бодянського // Франко І. Твори: У 50 т. – Т. 37. – К.: Наукова думка, 1981. С. 216 – 221.
16. Davydiuk V., Rehechuk T. Ethnohistorical Memory of the Hunting Folklore // Atiner's Conference Paper Series MDT2022-XXXX. Athens Institute for Educations and Research. Atiner.